

Correlation between Family Function, Self-Differentiation, and Life Satisfaction with Attitude toward Marriage of Veteran's Children

ARTICLE INFO

Article Type

Descriptive Study

Authors

Abbasi Gh.*¹ PhD,
Hoseyni S.S.² MA

How to cite this article

Abbasi Gh, Hoseyni S S. Correlation between Family Function, Self-Differentiation, and Life Satisfaction with Attitude toward Marriage of Veteran's Children. Iranian Journal of War & Public Health. 2019;10(4):35-40.

¹Psychology Department, Faculty of Humanities, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

²Consulting Department, Faculty of Humanities, Electronic Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

*Correspondence

Address: Sari Branch, Islamic Azad University, 7Kilometer of Sea Road, Sari, Mazandaran, Iran.
Postal Code: 4816119318
Phone: +98 (11) 34445863
Fax: +98 (11) 33032891
gh_abbasi@iausari.ac.ir

Article History

Received: June 02, 2018
Accepted: October 09, 2018
ePublished: March 16, 2019

ABSTRACT

Aims The adverse effects of war have been well proven on the veterans' children. However, very little research has shown the effect of these adverse effects on marriage and attitude of veteran's children toward marriage. The aim of this study was to investigate the correlation between self-differentiation, family function, and life satisfaction with the attitude toward marriage of veterans' children.

Materials & Methods In this descriptive-correlational study, 300 veterans' children were selected from different units of foundation of martyrs and veterans affairs of Qaem Shahr in 2018. The statistical population of this research included all the veterans' children in Qaem Shahr in the mentioned year. The subjects were selected by convenience sampling method. The data were collected, using attitude toward marriage scale, self-differentiation inventory, family assessment device, and life satisfaction scale. The data were analyzed by SPSS 21, using Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis tests.

Findings There was a negative and significant relation between family function and attitude toward marriage ($r=-0.30$), and there was a positive and significant relationship between attitude toward marriage with self-differentiation ($r=0.25$) and life satisfaction ($r=0.23$). 30% of the variance in attitude toward marriage resulted from family functioning, self-differentiation subscales including I-position, emotional reactivity, and life satisfaction ($p<0.05$). Also, among the variables of the research, family function had the most role in predicting attitude towards marriage of veterans' children.

Conclusion Family function, self-differentiation, and life satisfaction can play an important role in predicting attitude toward marriage of veterans' children.

Keywords Family; Self-Differentiation; Life Satisfaction Attitude toward Marriage; Veteran; Children

CITATION LINKS

[1] Why are you crying?: The impact of ... [2] Is there intergenerational transmission of trauma? The case of ... [3] Secondary traumatization of wives of war veterans with ... [4] Comparison between communication patterns of devotee ... [5] Psychological problems in children of war veterans ... [6] Attitudes toward marriage: Embeddedness and ... [7] The marital scales: Measurement of intent ... [8] Using marital attitudes in late adolescence to predict later union ... [9] The intergenerational transmission of attitudes on divorce and ... [10] Self-differentiation, family functioning, life satisfaction and attitudes ... [11] Systemic family therapy: From theory to ... [12] Parental divorce and perceptions of past interparental ... [13] Family dynamics and attitudes toward ... [14] A comparison of attitude toward ... [15] The differentiation of self inventory ... [16] Marriage expectations among African American couples ... [17] Changing attitudes toward marriage and single ... [18] Associations between beliefs about ... [19] Attitude towards marriage and life satisfaction among ... [20] Subjective well-being: A general ... [21] Needs and subjective well-being around the ... [22] Life satisfaction and its correlates ... [23] The prospective effect of life satisfaction on life ... [24] Effect of lifestyle factors on single ... [25] Marital attitudes ... [26] Premarital sexual behavior and attitudes toward marriage and divorce ... [27] The effects of parental marriage, divorce and conflict on ... [28] The effects of parental divorce on young adults ... [29] Differentiation of self inventory - short form: Creation ... [30] Evaluation of psychometric characteristics of the short ... [31] The McMaster family assessment ... [32] Measurement scales of family and ... [33] The reliability of McMaster Family ... [34] Investigating of psychometric indices ... [35] The satisfaction with life ... [36] Psychometric properties of the ... [37] Psychometric properties of the ... [38] Relationship between attitude ... [39] Young peoples' feelings about ... [40] Correlation between family ... [41] The effect of parents' attitudes ... [42] Relationship between dimensions ... [43] Family therapy: an ...

همبستگی بین عملکرد خانواده، تمایزیافتگی خود رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج در فرزندان جانبازان

قدرت‌اله عباسی* PhD

گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

سیده سمیه حسینی MA

گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد الکترونیک، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

اهداف: اثرات نامطلوب جنگ روی فرزندان جانباز به خوبی ثابت شده است. با این وجود، تحقیقات کمی تاثیر آن را روی ازدواج و نگرش فرزندان به ازدواج مشخص کرده است. هدف این پژوهش همبستگی رابطه تمایزیافتگی خود، عملکرد خانواده و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج فرزندان جانباز بود. **ابزار و روش‌ها:** پژوهش توصیفی- همبستگی حاضر در سال ۱۳۹۷ روی ۳۰۰ نفر از فرزندان جانباز واحدهای مختلف بنیاد شهید و امور ایثارگران قائم‌شهر انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه فرزندان جانباز شهرستان قائم‌شهر در سال مذکور بودند. آزمودنی‌ها به روش در دسترس انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس نگرش به ازدواج، تمایزیافتگی خود، سنجش عملکرد خانواده و مقیاس رضایت از زندگی جمع‌آوری شدند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام به کار رفتند. نرم‌افزار SPSS 21 نیز استفاده شد.

یافته‌ها: رابطه منفی و معنی‌داری بین عملکرد خانواده با نگرش به ازدواج ($r = -0.30$) و رابطه مثبت معنی‌داری بین نگرش به ازدواج با تمایزیافتگی خود ($r = 0.25$) و رضایت از زندگی ($r = 0.23$) وجود داشت. ۳۰٪ تغییرات نگرش به ازدواج ناشی از متغیرهای پیش‌بین عملکرد خانواده، خرده‌مقیاس‌های تمایزیافتگی شامل جایگاه من، واکنش‌پذیری هیجانی و رضایت از زندگی بود. همچنین از میان متغیرهای پژوهش، عملکرد خانواده بیشترین نقش را پیش‌بینی نگرش به ازدواج فرزندان جانباز داشت ($p < 0.001$).

نتیجه‌گیری: عملکرد خانواده، تمایزیافتگی خود و رضایت از زندگی می‌تواند در پیش‌بینی نگرش به ازدواج فرزندان جانباز نقش مهمی داشته باشد. **کلیدواژه‌ها:** خانواده، تمایزیافتگی خود، رضایت از زندگی، نگرش به ازدواج، فرزندان جانباز

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۳/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۷/۱۷

*نویسنده مسئول: gh_abbasi@iausari.ac.ir

مقدمه

جانبازان بزرگترین گروهی از افراد هستند که بعد از جنگ در معرض آسیب بوده و دچار اختلال استرس پس از سانحه می‌شوند^[1]. اختلال استرس پس از سانحه ممکن است عوارض نامطلوبی برای جانبازان داشته باشد. با این حال مشاهدات بالینی و پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند که پیامدهای آسیب‌زای جنگ فقط به جانبازان محدود نمی‌شود، بلکه محیط‌های دیگر مثل خانواده، دوستان و غیره را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد^[2]. افراد آسیب‌دیده از جنگ ممکن است اثرات نامطلوبی روی عملکرد خانواده خود داشته باشند^[3]. مادام‌العمر بودن عواض ناشی از جنگ می‌تواند جنبه‌های مختلف زندگی همسران جانباز را نیز تحت تاثیر قرار داده و باعث شود تا آنها به جای الگوهای ارتباطی سازنده بیشتر از الگویی ارتباطی مخرب استفاده نمایند^[4]. همچنین، تجربه مستقیم جنگ می‌تواند توانایی جانبازان برای عمل به‌عنوان پدر را مختل کرده و منجر به مشکلاتی در رشد و رفتار فرزندان شود^[5]. مصاحبه با همسران جانبازان جنگی نشان می‌دهد که فرزندان‌شان مشکلات

رفتاری فراوانی در زمینه اقتدار، افسردگی، خشم، بیش‌فعالی و روابط شخصی^[5] خشونت، اختلال خلق‌وخو و کنترل خود گزارش می‌کنند^[1]. اثرات نامطلوب جنگ روی نسل بعدی به‌خصوص فرزندان به خوبی ثابت شده است با این وجود تحقیقات کمی تاثیر این اثرات نامطلوب را روی ازدواج و نگرش فرزندان به ازدواج بررسی کرده است. نگرش به ازدواج به‌عنوان یک جنبه از ازدواج یکی از عوامل اصلی پیش‌بین‌کننده الگوهای رفتاری و عاطفی در روابط نزدیک و همچنین روابط شخصی است. به‌طور مشخص نگرش‌های قوی مثبت و منفی به احتمال بیشتری بر ادراک و رفتار افراد در مورد رابطه^[6] و رفتارهای مرتبط با آن مانند تصمیم‌گیری برای ازدواج تاثیر دارد^[7]. نگرش به ازدواج می‌تواند به‌عنوان معنا و انتظار یک فرد از ازدواج و رابطه زناشویی آینده تعریف شود و ممکن است در طول عمر تغییر کند^[8].

یادگیری درباره ازدواج و طلاق اغلب در خانواده رخ می‌دهد^[9]. نظریه انتقال بین‌نسلی نشان می‌دهد که چگونه نگرش و رفتار در خانواده از والدین به فرزندان منتقل می‌شود. این نظریه بیان می‌کند کودکان می‌توانند علایم آسیب را از طریق والدین تجربه کنند و در آینده بازتاب دهند^[11]. هنگامی که کودک در خانه‌ای با ازدواج هماهنگ و ارتباط موثر رشد می‌کند به این نتیجه می‌رسد که ازدواج امری مثبت است. بنابراین، وقتی به بزرگسالی می‌رسد این ارزش را منعکس می‌کند. با این حال، اگر یک کودک در خانه‌ای با تعارض مداوم رشد کند وقتی به بزرگسالی می‌رسد دیدی منفی به ازدواج خواهد داشت^[9]. به‌طور کلی عملکرد خانواده می‌تواند در نگرش به ازدواج نقش داشته باشد^[10]. عملکرد خانواده به‌عنوان تعاملات و واکنش‌های بین اعضای خانواده تعریف می‌شود و شامل متغیرهای درون خانواده مثل نقش‌ها و مرزهای اعضای خانواده، میزان انسجام، سازگاری، انعطاف‌پذیری و تاب‌آوری خانواده و همچنین، باورها و ارزش‌های خانواده است^[11]. تجارب خانواده از دوران کودکی نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش، باور و انتظارات فرزندان دارد. به عبارت دیگر، کودکان چگونگی ازدواج و زندگی خانوادگی را با مشاهده روابط زناشویی والدین‌شان یاد می‌گیرند. علاوه بر آن روابط سالم بین اعضای خانواده با میزان شادکامی بیشتر در میان زوجین و روابط والد- فرزند نقش دارد. در نتیجه، احتمال نگرش مثبت ازدواج به نسل بعدی افزایش می‌یابد^[12]. در همین زمینه، نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که پویایی و عملکرد خانواده در نگرش به ازدواج نقش دارد، به‌گونه‌ای که سطح بالایی از پویایی خانواده با نگرش مثبت به ازدواج ارتباط دارد^[10, 13]. همچنین، بررسی در مورد نگرش فرزندان پسر خانواده‌های عادی و طلاق نسبت به ازدواج نشان داد که نگرش پسران خانواده‌های عادی نسبت به ازدواج مثبت‌تر و نسبت به طلاق منفی‌تر است^[14].

تمایزیافتگی یکی از مولفه‌های مهم خانوادگی است که ممکن است در نگرش به ازدواج فرزندان نقش داشته باشد. تمایزیافتگی دارای دو بعد درونی معرف بلوغ عاطفی و بعد بین فردی معرف بلوغ ارتباطی است. افراد با سطح بالایی از تمایزیافتگی، بهتر می‌توانند با شرایط استرس‌زا کنار بیایند، سازگاری بیشتر و انعطاف‌پذیرتر هستند و در شرایط هیجانی مستقل‌تر عمل می‌کنند و کمتر تحت تاثیر شرایط قرار خواهند گرفت^[10]. سطح بالایی از تمایزیافتگی در رضایت زناشویی، ثبات رابطه و ارتباط موثر بین والد و فرزند نقش دارد. همچنین، تمایزیافتگی با عملکرد هیجانی و عقلانی ارتباط داشته و به حفظ هویت فردی و روابط بین فردی مثبت می‌انجامد^[15]. تحقیقات هم نشان دادند که تمایزیافتگی خود در

پذیرش، بهداشت درمان، مددکاری و واحد آموزش) مراجعه کردند خواسته شد تا پرسشنامه‌های این پژوهش را تکمیل نمایند. ملاک‌های ورود به پژوهش شامل مجرد بودن، در قید حیات بودن پدر و مادر، زندگی با پدر و مادر و نداشتن مشکلات جسمانی در فرزندان بود. به کلیه شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند.

ابزارهای مورد استفاده در پژوهش شامل موارد زیر بودند:

۱- **مقیاس نگرش به ازدواج:** این مقیاس توسط کینارد و گرارد در سال ۱۹۸۶ برای ارزیابی نگرش افراد نسبت به ازدواج طراحی شده است که عواملی از قبیل مسئولیت‌پذیری زناشویی، شادکامی، آزادی و سازگاری به ازدواج را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این مقیاس شامل ۱۴ سؤال و به‌صورت ۵ لیکرتی از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ است. حداکثر و حداقل نمره در این مقیاس ۷۰ و ۱۴ و نمره بالا نشان‌دهنده نگرش مثبت نسبت به ازدواج است [26]. پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و ضریب پایایی بازآزمایی اجرای آن ۰/۸۶ گزارش شده است [27]. برانچ-هریس و کوکس ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را ۰/۷۷ و پایایی بازآزمایی آن را ۰/۸۶ گزارش کردند [28]. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمد.

۲- **پرسش‌نامه تمایز یافتگی خود:** این پرسش‌نامه توسط دریک در سال ۲۰۱۱ با هدف سنجش تمایز یافتگی شامل ۲۰ سؤال و ۴ خرده‌مقیاس واکنش‌پذیری هیجانی، جایگاه من، برش هیجانی و هم‌آمیختگی با دیگران است. این پرسش‌نامه به‌صورت ۶ لیکرتی از اصلاً شبیه من نیست=۱ تا کاملاً شبیه من است=۶ نمره‌گذاری می‌شود. حداکثر و حداقل نمره در این مقیاس ۱۲ و ۲۰ و نمره بالا در این پرسش‌نامه نشانگر تمایز بالاتر است [29]. پایایی این ابزار توسط دریک از طریق روش آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های واکنش‌پذیری هیجانی ۰/۸۸، جایگاه من ۰/۸۵، برش هیجانی ۰/۷۹ و هم‌آمیختگی با دیگران ۰/۷۰ برآورد شده است. تحلیل عملی تاییدی نیز وجود چهار عامل ذکر شده را تایید نموده است [29]. پایایی این ابزار در پژوهش *فخاری* و همکاران با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۶ گزارش شد که نشانگر پایایی مطلوب این ابزار است. روایی این ابزار نیز با استفاده از تحلیل عملی اکتشافی و تاییدی در فرهنگ ایرانی مورد بررسی قرار گرفت که وجود چهار عامل را مورد تایید قرار داده است [30]. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمد.

۳- **ابزار سنجش خانواده:** پرسش‌نامه اصلی سنجش عملکرد خانواده توسط *اپستین، بالدوین* و *بیشوپ* در سال ۱۹۸۹ طراحی شد که دارای ۶۰ سؤال و هفت خرده‌مقیاس حل مساله، ارتباط یا تعامل، نقش‌ها، پاسخگویی عاطفی، آمیزش عاطفی، کنترل رفتاری و عملکرد کلی خانواده است [31]. این پرسش‌نامه براساس مدل عملکرد خانواده مک‌مستر برای افراد ۱۲ سال به بالا تدوین شده است. نمره‌گذاری این ابزار به‌صورت ۴ لیکرتی از کاملاً موافقم=۱ تا کاملاً مخالفم=۴ است. با توجه به کلید تصحیح، پرسش‌نامه به‌صورت مستقیم و معکوس نمره‌گذاری می‌شود. نمره بالا در هر خرده‌مقیاس و کل پرسش‌نامه نشانگر اختلال و کاکرد ناسالم و نمره پایین نشان‌دهنده عملکرد مطلوب است [32]. *اپستین* و همکاران دامنه ضریب آلفای مجموعه خرده‌مقیاس‌ها را بین ۰/۷۲ تا ۰/۹۲ [31] و *زولفیکسی* و همکاران بین ۰/۸۳ تا ۰/۹۱ گزارش کردند [33]. همچنین، در پژوهش *یوسفی* روایی این ابزار براساس روایی سازه با

نگرش به ازدواج نقش دارد [10] و بین مولفه‌های تمایز یافتگی یعنی واکنش‌پذیری عاطفی، جایگاه من، گریز عاطفی و هم‌آمیختگی با نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد [16] و افرادی که تمایل بیشتری به ازدواج دارند نسبت به افرادی دارای گریز از ازدواج، تمایز یافتگی بالاتری دارند [10, 17].

یکی دیگر از عوامل موثر بر نگرش به ازدواج رضایت از زندگی است [10, 18]. رضایت از زندگی حس قناعتی است که فرد از زندگی‌اش دارد. این حس می‌تواند فرصتی برای او فراهم نماید تا منافع خود را دنبال و رضایت بیشتری از زندگی خود به دست آورد [19]. رضایت از زندگی یکی از جنبه‌های بهزیستی ذهنی است که برای سنجش بهزیستی عمومی و کلی مورد استفاده قرار می‌گیرد و اثرات عوامل بیولوژیکی و محیطی را بر شادکامی فردی مورد بررسی قرار می‌دهد. رضایت از زندگی حوزه‌های خاص یا زمینه‌هایی از رضایتمندی مثل رضایت شغلی و رضایت زناشویی یا رضایت خانوادگی را در بر می‌گیرد [20, 21]. همانند یک نگرش مثبت به زندگی، رضایت از زندگی با سایر رفتارها و نگرش‌های اجتماعی مانند عزت نفس و حمایت اجتماعی ارتباط دارد و با متغیرهایی مانند افسردگی و افکار خودکشی به‌طور منفی مرتبط است [22]. افراد راضی نسبت به افراد ناراضی در پنج سال آینده بیشتر ازدواج می‌کنند، والدین می‌شوند و کمتر احتمال دارد که طلاق بگیرند، کارشان را از دست دهند و شغل جدیدی را شروع کرده و تغییر مکان دهند. به‌طور کلی، سطح بالای رضایت زندگی با رویدادهای مثبت و سطح پایین رضایت افراد با رویدادهای منفی ارتباط دارد [23]. در پژوهشی که بین دختران مجرد انجام شد یافته‌ها نشان داد که بین سبک زندگی به‌عنوان مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار و سلیقه‌های افراد در زندگی با نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد [24]. همچنین، پژوهش دیگری نشان داد افرادی که سطح بالایی از رضایت زندگی دارند سطح هیجانی پایدارتری داشته و نگرش مثبتی به ازدواج دارند [10].

از آنجایی که نگرش به ازدواج شامل باورها و انتظاراتی است که هم با پیش از ازدواج و هم با زندگی زناشویی ارتباط دارد [7] و حوادث و آسیب‌های زندگی مثل دوران کودکی استرس‌زا، خشونت خانوادگی، تعارض والدینی و طلاق، زمینه‌های فرهنگی، ارزش‌های خانوادگی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، ساختار خانواده و سایر متغیرهای دیگر می‌تواند به‌طور مستقیم روی دیدگاه و نگرش افراد در مورد زندگی آینده، انتظار و تمایل‌شان در مورد ازدواج تاثیرگذار باشد [25] و با توجه به اینکه پیامدهای جنگ روی وضعیت خانواده‌های جانبازان به‌ویژه فرزندان جانباز اثرگذار است، توجه به نگرش ازدواج فرزندان جانباز و عوامل موثر بر آن ضروری به نظر می‌رسد. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه عملکرد خانواده، تمایز یافتگی و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج فرزندان جانباز بود.

ابزار و روش‌ها

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود که در سال ۱۳۹۷ در قائم‌شهر انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه فرزندان جانباز شهرستان قائم‌شهر در سال ۱۳۹۷ بودند (۵۱۲۸ نفر) که از میان آنها ۳۵۷ نفر از فرزندان جانباز با استفاده از جدول *گرجسی مورگان* انتخاب شدند؛ اما به‌دلیل سختی کار و دسترسی به فرزندان جانباز و محدودیت‌های اجرای پرسش‌نامه‌ها در بنیاد شهید ۳۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. به این صورت که از فرزندان جانباز دختر و پسر مجردی که به واحدهای مختلف بنیاد شهید و امور ایثارگران شهرستان قائم‌شهر (واحدهای

هیجانی از خرده‌مقیاس‌های تمایز یافتگی نیز نقش معنی‌داری در پیش‌بینی نگرش به ازدواج دارد. در مجموع متغیرها ۳۰٪ واریانس نگرش به ازدواج را پیش‌بینی کردند. ضرایب استاندارد شده رگرسیون برای متغیر عملکرد خانواده $\beta = -0.30$ نیرومندترین متغیر در پیش‌بینی نگرش به ازدواج بود ($p < 0.001$).

جدول ۱) میانگین آماری نمرات و ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین نمرات	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- عملکرد خانواده	۳۰.۷۷±۷.۲۴	۱						
۲- تمایز یافتگی	۶۸/۳۴±۶/۵۴	-۰/۶*	۱					
۳- جایگاه من	۲۰/۵۸±۶/۸۰	-۰/۴*	-۰/۵۵*	۱				
۴- درهم آمیختگی	۱۷/۳۰±۵/۲۱	-۰/۱۷*	-۰/۸۴*	-۰/۲۸*	۱			
۵- برش عاطفی	۱۲/۲۲±۳/۹۲	-۰/۱۱*	-۰/۴۹*	-۰/۰۹	-۰/۴۳*	۱		
۶- واکنش‌پذیری هیجانی	۱۸/۸۰±۶/۱۸	-۰/۱۸*	-۰/۸۴*	-۰/۲۴*	-۰/۷۵*	-۰/۴۰*	۱	
۷- رضایت زندگی	۱۹/۰۴±۶/۸۹	-۰/۳۰*	-۰/۱۷*	-۰/۳۸*	-۰/۰۴	-۰/۰۲	-۰/۰۷	۱
۸- نگرش به ازدواج	۴۱/۵۰±۹/۵۶	-۰/۳۰*	-۰/۲۵*	-۰/۱۷*	-۰/۱۵*	-۰/۱۶*	-۰/۱۸*	-۰/۲۳*

$p < 0.05^*$

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه عملکرد خانواده، تمایز یافتگی و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج فرزندان جانباز بود.

در این پژوهش نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین عملکرد خانواده و نگرش به ازدواج رابطه منفی وجود دارد و از میان متغیرهای پیش‌بین، عملکرد خانواده بیشتر از سایر متغیرها در پیش‌بینی نگرش به ازدواج فرزندان جانباز نقش داشت. این یافته با یافته‌های دیگر همسو بود. کیم و جانگ نشان دادند که ارتباط معنی‌داری بین عملکرد خانواده و نگرش به ازدواج دانشجویان کره جنوبی وجود دارد [10]. باقریان و کاظمیان دریافتند که نگرش به ازدواج با جو اجتماعی خانواده دانشجویان ارتباط دارد [38]. لازینسک نیز نشان داد که بین عملکرد خانواده با نگرش و احساس افراد جوان به ازدواج رابطه وجود دارد [39].

در تبیین این یافته باید گفت والدین یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی برای نوجوانان در زمینه ازدواج، فرزندپروری، نقش‌کاری و غیره هستند؛ بنابراین، شکل‌گیری نگرش به ازدواج تحت تاثیر عملکرد خانواده آنها خواهد بود [40]. براساس نظریه انتقال بین نسلی، رابطه مثبت و منفی والدین می‌تواند به مدلی برای فرزندان تبدیل شود. بنابراین فرزندان در طول زندگی شروع به تعمیم نموده و انتظاراتی را در مورد ازدواج و سایر روابط خانوادگی رشد می‌دهند و زندگی خود را از آنچه از روابط والدین تجربه کرده‌اند در آینده مدل‌سازی می‌نمایند. این فرآیند یادآور نظریه یادگیری اجتماعی نیز است [9]. طبق نظریه یادگیری اجتماعی، خانواده به‌عنوان یک واحد اجتماعی است که در آن نگرش افراد شکل می‌گیرد. طبق این نظریه، نوجوانان معمولاً به دو شیوه نگرش به ازدواج را در خانواده یاد می‌گیرند که شامل استفاده از مشاهده والدین در نقش‌های آنها و گفتگو و بحث با والدین، هستند. والدین در ارتباط با فرزندان‌شان اطلاعاتی در مورد نقش‌های جنسیتی و نحوه عمل در آنها را می‌دهند [39]. بنابراین، کودکانی که دارای عملکرد خانواده ناشاد هستند رفتارهای ناکارآمد و بد را درونی‌سازی می‌کنند و نسبت به کودکان دارای عملکرد خانواده سالم و شاد ارزش کمتری برای ازدواج و نگرش مثبتی به طلاق خواهند داشت [41]. یافته دیگر این پژوهش نشان داد که بین تمایز یافتگی خود و نگرش به ازدواج رابطه مثبت وجود دارد. این پژوهش با یافته‌های دیگر همسو بود.

استفاده از تحلیل عاملی تاییدی مورد تایید قرار گرفت و پایایی این ابزار نیز با استفاده از آلفای کرونباخ و دونیمه‌کردن در کل نمونه به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۸۲ به دست آمد [34]. در پژوهش حاضر از مقیاس کلی این ابزار استفاده شد که شامل ۱۲ سؤال بود و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به دست آمده است.

۴- مقیاس رضایت از زندگی: این مقیاس با هدف اندازه‌گیری سطح رضایت از زندگی کلی افراد توسط دینر، ایمونز، لارسن و گریفین در سال ۱۹۸۵ تدوین شد و شامل ۵ سؤال است که نمره‌گذاری آن به صورت ۷ لیکرتی از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۷ انجام می‌شود. هر چه نمره فرد در این پرسش‌نامه بیشتر باشد رضایت فرد نیز از زندگی بیشتر بوده و حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس ۵ و ۳۵ است [35]. لویز-اورتگا و همکاران ضریب آلفای این ابزار را ۰/۷۴ و روایی سازه آن را نیز با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی مورد تایید قرار دادند [36]. ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۷ و روش بازآزمایی ۰/۸۲ به دست آمده است. همچنین، روایی سازه مقیاس این مقیاس با استفاده از مقیاس شادکامی و افسردگی معنی‌دار برآورد شده است [37]. پایایی این ابزار در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمد.

آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرها و سپس تحلیل رگرسیون چندگانه به شیوه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی نگرش به ازدواج برحسب متغیرهای عملکرد خانواده، تمایز یافتگی و رضایت از زندگی به کار رفتند. به‌منظور مشخص کردن رابطه چندگانه تمایز یافتگی خود، عملکرد خانواده و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج فرزندان از رگرسیون چندگانه استفاده شد. قبل از ارایه و تحلیل داده‌ها ابتدا مفروضه‌های آمار پارامتریک مورد بررسی قرار گرفت. نتایج مربوط به آزمون کلوموگروف-اسمیرنوف نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع متغیرها و آزمون دوربین واتسون استقلال جملات خطا را تایید کرد. نتایج آزمون عدم همخطی چندگانه نیز نشان از عدم وجود همخطی شدید میان متغیرهای مستقل داشت. نرم‌افزار SPSS 21 نیز استفاده شد.

یافته‌ها

۵۴/۱۰٪ شرکت‌کنندگان دختر و ۴۶/۰٪ پسر بودند. ۱۴/۳۳٪ شرکت‌کنندگان زیر ۲۰ سال، ۳۹/۰٪ تا ۲۰ سال، ۳۶/۰٪ آنها ۲۵ تا ۳۰ سال و ۱۰/۶۷٪ آنها بالای ۳۰ سال سن داشتند. ۷/۱۰٪ شرکت‌کنندگان دارای مدرک تحصیلی زیردیپلم، ۱۵/۰٪ دیپلم، ۳۲/۶۷٪ کارشناسی، ۴۵/۳۳٪ دارای مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر بودند.

بین نگرش به ازدواج فرزندان جانباز با عملکرد خانواده همبستگی منفی و بین نگرش به ازدواج فرزندان جانباز با تمایز یافتگی خود و مولفه‌های آن شامل واکنش‌پذیری هیجانی، جایگاه من، برش هیجانی و هم‌آمیختگی با دیگران و همچنین رضایت از زندگی همبستگی مثبت به دست آمد ($p < 0.05$; جدول ۱).

متغیرهای عملکرد خانواده، رضایت از زندگی و خرده‌مقیاس‌های تمایز یافتگی شامل جایگاه من و واکنش‌پذیری هیجانی توانستند نگرش به ازدواج فرزندان جانباز را پیش‌بینی کنند. در مرحله اول عملکرد خانواده ۹٪ واریانس نگرش به ازدواج را تبیین کرد. در مرحله دوم هنگامی که خرده‌مقیاس جایگاه من به تحلیل وارد شد ضریب تعیین به ۲۰٪ رسید. در مرحله سوم هنگامی که رضایت از زندگی به تحلیل رگرسیون وارد شد تغییرات نگرش به ازدواج به ۲۷٪ رسید؛ و در مرحله چهارم مشاهده شد که واکنش‌پذیری

به دلیل دفاع‌های ناخودآگاه و تعصب در پاسخ‌دهی مستعد تحریف هستند؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده از یک پژوهش کیفی مبتنی بر مصاحبه استفاده شود. همچنین، براساس یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود مسئولان و مدیران بنیاد شهید با تقویت مراکز مشاوره بنیاد شهید و ایثارگران از یافته‌های این پژوهش استفاده نموده و با برگزاری کارگاه‌های مختلف برای خانواده‌های جانبازان، زمینه را برای بهبود عملکرد خانواده‌های جانبازان فراهم نموده و با آموزش قبل از ازدواج به فرزندان جانباز زمینه را برای تسهیل نگرش به ازدواج فرزندان فراهم نمایند.

نتیجه‌گیری

بین عملکرد خانواده، تمایز یافتگی خود و رضایت از زندگی با نگرش به ازدواج فرزندان جانباز رابطه وجود دارد و عملکرد خانواده قوی‌ترین پیش‌بین‌کننده نگرش به ازدواج فرزندان جانباز است.

تشکر و قدردانی: نویسندگان از کلیه کسانی که در این پژوهش با ما همکاری کردند به‌ویژه شرکت‌کنندگان پژوهش و کلیه کارمندان مرکز بنیاد شهید قائم‌شهر صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنند.

تأییدیه اخلاقی: اجرای پرسش‌نامه‌ها با رعایت موازین اخلاقی صورت گرفت و به کلیه شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها کاملاً محرمانه باقی خواهد ماند.

تعارض منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

سهم نویسندگان: قدرت‌الله عباسی (نویسنده اول)، روش‌شناس پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۶۰٪)؛ سیده‌سمیه حسینی (نویسنده دوم)، نگارنده مقدمه/پژوهشگر اصلی/نگارنده بحث (۴۰٪)

منابع مالی: منابع مالی پژوهش حاضر توسط نویسندگان تأمین شد.

منابع

- Schaeffer MC. Why are you crying?: The impact of parental trauma on the child [Internet]. Saint Paul: St Catherine University; 2012 [cited 2018 May 12]. Available from: https://sophia.stkate.edu/msw_papers/86/
- Dekel R, Goldblatt H. Is there intergenerational transmission of trauma? The case of combat veterans' children. *Am J Orthopsychiatry*. 2008;78(3):281-9.
- Frančičković T, Stevanović A, Jelušić I, Roganović B, Klarić M, Grković J. Secondary traumatization of wives of war veterans with posttraumatic stress disorder. *Croat Med J*. 2007;48(2):177-84.
- Vafaei T, Khosravi S, Moein L. Comparison between communication patterns of devotee spouses and normal person's spouses. *Iran J War Public Health*. 2009;2(5):20-6. [Persian]
- Klarić M, Frančičković T, Klarić B, Kvesić A, Kaštelan A, Graovac M, et al. Psychological problems in children of war veterans with posttraumatic stress disorder in Bosnia and Herzegovina: Cross-sectional study. *Croat Med J*. 2008;49(4):491-8.
- Riggio HR, Weiser DA. Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Pers Relatsh*. 2008;15(1):123-40.
- Park SS, Rosén LA. The marital scales: Measurement of intent, attitudes, and aspects regarding marital

کیم و جانگ در پژوهشی روی دانشجویان مجرد کره جنوبی دریافتند که ارتباط مثبتی بین تمایز یافتگی و نگرش به ازدواج دانشجویان وجود دارد^[10]. جهان‌بخشی و کلانترکوشه نیز نشان دادند که بین تمایز یافتگی و رغبت به ازدواج رابطه مثبتی وجود دارد^[42]. در تبیین این یافته می‌توان گفت تمایز یافتگی، بیانگر میزان توانایی هر فرد برای تمییز بین فرآیند عقلی از فرآیند احساسی و عاطفی است. افراد تمایز یافته مفهوم نیرومندی از خویشتن در اختیار دارند. عقاید محکم و باورهای کاملاً مشخصی دارند که خویشتن مستحکم را به نمایش می‌گذارند. این افراد از لحاظ عاطفی پخته بوده و می‌توانند به میل خود رفتار یا احساس کنند^[43]. بنابراین، از آنجایی که کارکرد هوشی یا عقلی آنها در خلال تنش یا بحرانی مثل تصمیم‌گیری و ازدواج بارز و مسلط باقی می‌ماند. برای انتخاب همسر از یقین بیشتری برخوردارند بنابراین به دور از هرگونه پربیشانی عاطفی در اطراف خود در اخذ تصمیم برای ازدواج، استقلال بیشتر و به نوبه خود نگرش مثبت‌تری به ازدواج خواهند داشت. در مقابل، عقل و عاطفه اشخاص نامتمایز چنان درهم آمیخته است که زندگی‌شان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و تحت اختیار احساسات اطرافیان‌شان قرار دارند. آنها به دلیل آنکه اشخاصی ترسو و به لحاظ عاطفی نیازمند هستند، فردیت خود را از دست می‌دهند و به‌نوعی شبه خویشتن نامتمایز را نشان می‌دهند^[43] که باعث می‌شود در تصمیم‌گیری برای انتخاب همسر نگرش منفی داشته باشند.

یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد که بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج رابطه مثبت وجود دارد. این پژوهش با یافته دیگر همسو بود. مروری بر ادبیات پژوهش نشان می‌دهد تاکنون یافته‌ای در این زمینه در ایران انجام نشده است. در خارج از کشور کیم و جانگ دریافتند که بین رضایت از زندگی و نگرش به ازدواج رابطه معنی‌داری وجود دارد^[10]. در تبیین این یافته باید گفت رضایت از زندگی به‌وسیله ارزیابی شناختی مانند آگاهی از ارزش زندگی تعیین می‌شود و به ادراک یک فرد از گذشته و احساسش به آینده اشاره دارد؛ بنابراین، از یک‌سو، افرادی که رضایت بیشتری از زندگی روزانه تجربه می‌کنند و به دلیل ثبات هیجانی بالا، نگرش مثبتی به ازدواج نشان می‌دهند^[10]. از سوی دیگر، طبق نظریه مرجع اجتماعی ادراک افراد از یک واقعیت اجتماعی یا خود ارزیابی اساساً مبتنی بر مرجعی است که افراد آگاهانه یا ناآگاهانه تصمیم می‌گیرند از آن استفاده کنند. براساس این نظریه، رضایت از زندگی به‌عنوان معیار سنجش بهزیستی ادراک شده فرد، ممکن است به‌عنوان یک مرجع اجتماعی باشد^[22]. در زمینه نگرش به ازدواج هم با توجه به اینکه رضایت از زندگی تحت زندگی تاثیر وضعیت گذشته، وضعیت اجتماعی و اقتصادی افراد قرار می‌گیرد، می‌تواند به‌عنوان یک مرجع ارزیابی قرار گیرد. از این رو، رضایت از زندگی بیشتر منجر به شادکامی ذهنی می‌شود که به‌طور بالقوه در خودشکوفایی و شکل‌گیری ارزش‌ها و نگرش‌های مثبت به ازدواج موثر است.

مهم‌ترین محدودیت این پژوهش، مربوط به روایی بیرونی است؛ زیرا جامعه آماری این پژوهش گروه خاصی از جامعه یعنی فرزندان جانبازان بودند، بنابراین امکان تعمیم نتایج به کل جامعه با محدودیت روبه‌رو است. بنابراین پیشنهاد می‌شود این پژوهش در جامعه‌های دیگر نیز انجام شود تا بتوان قابلیت تعمیم‌پذیری داده‌های پژوهش را افزایش داد. جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش براساس مقیاس خودگزارش‌دهی بود، پس محدودیت دیگر این پژوهش به ابزار اندازه‌گیری مربوط است، چرا که گزارش‌ها

- women as a function of their mothers' marital status. *J Marriage Fam.* 1986;48(4):757-65.
- 27- Moats MM. The effects of parental marriage, divorce and conflict on college students' attitudes toward marriage and divorce [Dissertation]. Oxford OH: Miami University; 2004.
- 28- Branch-Harris C, Cox A. The effects of parental divorce on young adults attitudes towards divorce. [Dissertation]. Carbondale IL: Southern Illinois University Carbondale; 2015.
- 29- Drake JR. Differentiation of self inventory - short form: Creation and initial evidence of construct validity [Dissertation]. Kansas City: University of Missouri-Kansas City; 2011.
- 30- Fakhkhari N, Latifiyan M, Etemad J. Evaluation of psychometric characteristics of the short form of the self-differentiation questionnaire in Iranian students. *Educ Meas.* 2014;5(15):35-58. [Persian]
- 31- Epstein NB, Baldwin LM, Bishop DS. The McMaster family assessment device. *J Marital Fam Ther.* 1983;9(2):171-80.
- 32- Sanaei B, Alaghband S, Hooman A. Measurement scales of family and marriage. Tehran: Be'sat; 2000. [Persian]
- 33- Zulkifli B, Ishak N, Saad Z. The reliability of McMaster Family Assessment Device (FAD) instruments among delinquent teenagers. *J Hum Soc Sci.* 2017;7(5):40-3.
- 34- Youssefi N. Investigating of psychometric indices of measurement scales of McMaster Family Assessment Device (FAD). *Educ Meas.* 2012;3(7):83-112. [Persian]
- 35- Diener E, Emmons RA, Larsen R, Griffin S. The satisfaction with life scale. *J Pers Assess.* 1985;49(1):71-5.
- 36- López-Ortega M, Torres-Castro S, Rosas-Carrasco O. Psychometric properties of the Satisfaction With Life Scale (SWLS): Secondary analysis of the Mexican Health and Aging Study. *Health Qual Life Outcomes.* 2016;14:170.
- 37- Sheikhi M, Houman HA, Ahadi H, Sepah Mansour M. Psychometric properties of the Satisfaction With Life Scale (SWLS). *Thought Behav Clin Psychol.* 2011;5(19):17-29. [Persian]
- 38- Bagheriyan M, Kazemiyan S. Relationship between attitude towards marriage and divorce with family social components in students of Hazrat Zeynab Nursing Faculty of Larestan. *Dena.* 2011;6(1-2):11-20. [Persian]
- 39- Lazinski MJ. Young peoples' feelings about and attitudes towards marriage: the influence of attachment style and early family functioning [Dissertation]. Victoria: University of Victoria; 2016.
- 40- Petani R. Correlation between family interaction and adolescents' attitudes. *Andragoška Spoznanja.* 2011;17(3):10-22.
- 41- Kapinus CA. The effect of parents' attitudes toward divorce on offspring's attitudes. *J Fam Issues.* 2004;25(1):112-35.
- 42- Jahanbakhshi Z, Kalantarkousheh SM. Relationship between dimensions of early maladaptive schemas and differentiation with desire to marriage among females and males students of Allameh Tabatabai University. *Fam Couns Psychother.* 2012;2(2):234-54. [Persian]
- 43- Goldberg I, Goldberg H. *Family therapy: an overview.* 8th Edition. Boston: Cengage Learning; 2007.
- relationships. *J Divorce Remarriage.* 2013;54(4):295-312.
- 8- Willoughby BJ. Using marital attitudes in late adolescence to predict later union transitions. *Youth Soc.* 2014;46(3):425-40.
- 9- Bivona-Guttadauro RE. The intergenerational transmission of attitudes on divorce and marriage [Dissertation]. San Jose: San Jose State University; 2013.
- 10- Kim HS, Jung YM. Self-differentiation, family functioning, life satisfaction and attitudes towards marriage among South Korean University students. *Indian J Sci Technol.* 2015;8(19):76862.
- 11- Winek JL. *Systemic family therapy: From theory to practice.* 1st Edition. Thousand Oaks: SAGE Publications; 2009.
- 12- Herzog MJ, Cooney TM. Parental divorce and perceptions of past interparental conflict. *J Divorce Remarriage.* 2002;36(3-4):89-109.
- 13- Muench DM, Landrum RE. Family dynamics and attitudes toward marriage. *J Psychol.* 1994;128(4):425-31.
- 14- Khojasteh Mehr R, Mombeini J, Aslani Kh. A comparison of attitude toward marriage, attitude toward divorce and peer attachment of male high school students in divorced and intact families. *J Sch Psychol.* 2013;2(3):57-75. [Persian]
- 15- Skowron EA, Friedlander ML. The differentiation of self inventory: Development and initial validation. *J Couns Psychol.* 1998;45(3):235-46.
- 16- Barr AB, Simons RL. Marriage expectations among African American couples in early adulthood: a dyadic analysis. *J Marriage Fam.* 2012;74(4):726-42.
- 17- Thornton A, Freedman D. Changing attitudes toward marriage and single life. *Fam Plann Perspect.* 1982;14(6):297-303.
- 18- Moss E, Willoughby BJ. Associations between beliefs about marriage and life satisfaction: The moderating role of relationship status and gender. *J Fam Stud.* 2018;24(3):274-90.
- 19- Shefali SK, Navya Shree GC. Attitude towards marriage and life satisfaction among mid adults. *Int J Indian Psychol.* 2016;3(3):130-7.
- 20- Diener E, Ryan K. Subjective well-being: A general overview. *S Afr J Psychol.* 2009;39(4):391-406.
- 21- Tay L, Diener E. Needs and subjective well-being around the world. *J Pers Soc Psychol.* 2011;101(2):354-65.
- 22- Zhang J, Zhao S, Lester D, Zhou C. Life satisfaction and its correlates among college students in China: A test of social reference theory. *Asian J Psychiatr.* 2014;10:17-20.
- 23- Luhmann M, Lucas RE, Eid M, Diener E. The prospective effect of life satisfaction on life events. *Soc Psychol Personal Sci.* 2013;4(1):39-45.
- 24- Kaveh Firooz Z, Sarem A. Effect of lifestyle factors on single girls' attitude toward marriage: A study on employees of Shiraz University of Medical Sciences. *J Soc Probl Iran.* 2017;8(1):73-95. [Persian]
- 25- Uğur E. Marital attitudes as a mediator on the relationship between respect toward partner and subjective happiness. *J Fam Couns Educ.* 2016;1(1):25-30.
- 26- Kinnaird KL, Gerrard M. Premarital sexual behavior and attitudes toward marriage and divorce among young